

Avalent>Õigusaktid ja kohtupraktika>Liikmesriigi õigus

Juhime tähelepanu sellele, et käesoleva lehekülje [de](#) originaalkeelset versiooni on hiljuti muudetud. Valitud keeleversiooni meie töötajad parajasti tõlgivad.

saksa keel

Swipe to change

Liikmesriigi õigus

Sellel teabelehel esitatakse teave Austria õigussüsteemi kohta ja antakse ülevaade Austria õigusest.

Seda lehekülge ei ole Teie valitud keelde tõlgitud.

Võite saada sisu masintõlgitud versiooni. Võtke arvesse, et see võimaldab ainult teksti ligikaudset mõistmist. Lehekülje omanik ei vastuta masintõlgitud teksti kvaliteedi eest.

-----eesti keel-----bulgaaria keelhispaania keeltšehhi keeltaani keelkreeka keelinglise keelprantsuse keelhorvaadi itaalia keelläti keelleedu keelungari keelmalta keelhollandi keelpoola keelportugali keelrumeenia keelslovaki keel sloveeni keelsoome keelrootsi keel

Õiguse allikad

Austria õigus põhineb eelkõige kirjalikul õigusel (*gesetztes Recht*). Tavaõigusel on seevastu väga piiratud roll. Kõrgeimate kohtute otsused annavad olulisi juhtnööre seaduste kohaldamiseks ja on suure tähtsusega, kuid kohtunikuõigust ei tunnustata ametlikult õiguse allikana.

Austria põhiseaduses on sätestatud, et rahvusvahelise õiguse üldtunnustatud normid on Austria föderaalõiguse osa ja et **rahvusvahelised lepingud** tuleb võtta Austria õigussüsteemi üle (üldkorras või erimenetlusega). Rahvusvahelise lepingu sätete asetuse riigisisises õigussüsteemis määrab nende sätete sisu.

Selleks et rahvusnõukogu (*Nationalrat* – Austria parlamendi alamkoda) saaks heaks kiita rahvusvahelised lepingud, mis muudavad või täiendavad põhiseadust, on vaja samasugust kvalifitseeritud hääletenamust nagu föderaalsete konstitutsiooniliste seaduste puhul. Seadust muutvate või täiendavate rahvusvaheliste lepingute korral kehtivad samad kvooruminõuded nagu seaduste korral.

Rahvusvahelisi lepinguid sõlmib põhimõtteliselt liidupresident föderaalvalitsuse või föderaalvalitsuse volitatud liiduministri ettepanekul. Poliitilised, õigusakte muutvad või õigusakte täiendavad rahvusvahelised lepingud peavad saama rahvusnõukogult eelneva nõusoleku. Liidupresident võib volitada föderaalvalitsust või selle pädevaid liikmeid sõlmima teatavaid rahvusvahelisi lepinguid, mis ei ole poliitilised ning millega ei muudeta ega täiendata õigusakte.

Austria põhiseaduse kohaselt kehtib kõigil **ühelsal liidumaal (Bundesländer) lisaks föderaalsele konstitutsiooniõigusele ka liidumaa enda konstitutsiooniõigus**. Liidumaa konstitutsiooniõigus ei tohi olla föderaalsete konstitutsiooniõigusega vastuolus ning seega **allub** sellele. Tegelikult siiski selline föderaalsete ja liidumaade seaduste tähtsusjärjestus puudub. Alates 1988. aastast võivad liidumaad sõlmida rahvusvahelisi lepinguid liidumaa pädevusse kuuluvates valdkondades. Välisasjades on selline õigus siiski föderaalvalitsusel.

Õigusaktide liigid – õigusnormide hierarhia

Föderaalsete konstitutsioonilise õigusakti vastuvõtmine eeldab tavaliselt rahvusnõukogu saadikute kahekolmandikulist hääletenamust, kusjuures hääletamise ajal peavad kohal viibima vähemalt pooled liikmed. Lisaks tuleb sel viisil vastu võetud õigusaktile sõnaselgelt viidata kui „konstitutsioonilisele seadusele“ või „põhiseaduse sättele“.

Seevastu selleks, et föderaalsete sätet käsitlev resolutsioon oleks kehtiv, on vajalik absoluutne hääletenamust, kusjuures hääletamise ajal peab kohal viibima vähemalt üks kolmandik rahvusnõukogu liikmetest.

1. Põhiseaduse aluspõhimõtted

Austria õigussüsteemi kõige olulisemad sätted on järgmised Austria põhiseaduse aluspõhimõtted (*Grundprinzipien*):

- demokraatia põhimõte,
- võimude lahususe põhimõte,
- õigusriigi põhimõte,
- vabariikluse põhimõte,
- föderaalriigi põhimõte ja
- liberaalsuse põhimõte.

Kõik nimetatud aluspõhimõtted kokku on aluseks **põhiseaduslikule korrale** (*verfassungsrechtliche Grundordnung*).

Nende põhiseaduslik tähtsus on suur. Kui **põhiseaduse olulise muudatuse** tulemusel jäetakse üks aluspõhimõtetest kõrvale või muudetakse märkimisväärselt nende põhimõtete vahelisi seoseid, peetakse seda põhiseaduse põhjalikuks muutmiseks, **mille jaoks on vaja korraldada rahvahääletus**.

2. Euroopa Liidu esmane ja teisene õigus

Austria ühinemis Euroopa Liiduga 1. jaanuaril 1995 ja sellega kaasnes Austria põhiseaduse põhjalik muutmine. Ühinemisest alates ei ole Austria õigussüsteem põhinenud üksnes Austria konstitutsiooniõigusel vaid ka ELi õigusel (**konstitutsiooniline dualism**). Valdav seisukoht on, et **liidu õigus on esimuslik riigisisese õiguse** ja ka tavalise föderaalsete konstitutsiooniõiguse suhtes, kuid mitte põhiseaduse aluspõhimõtete suhtes.

3. „Tavaline“ föderaalne konstitutsiooniõigus

Konstitutsiooniõigus sätestab poliitilise tegevuse mängureeglid. Sellega määratakse kindlaks: seadusandlik menetlus, kõrgeimate riigivõimuorganite õiguslik seisund, föderaalvalitsuse ja liidumaade suhted seadusandlikus menetluses ja õiguse kohaldamisel ning üldkohtute järelevalve valitsuse tegevuse üle.

4. Föderaalsete seadused

Põhiseaduses sätestatud õigusriigi põhimõtte kohaselt tuleb õigust haldusasutustes ja kohtutes kohaldada kooskõlas seadusega. Põhiseadusega on seadusandlik võim jagatud föderaalvalitsuse ja liidumaade vahel.

5. Määrused

Määrused (*Verordnungen*) on **haldusasutuste väljaantavad üldised õigusaktid**, mis on siduvad kõikidele õigussubjektidele. Põhiseadusega on ette nähtud üldine volitus anda rakendusmäärusi, millega täpsustatakse üldisemaid norme, enamasti seadusi. Seadusi muutvaid või täiendavaid määrusi võib anda vaid põhiseaduses selgelt sõnastatud volituse alusel.

6. Otsused

Otsused (*Bescheide*) on eeskätt õiguse kohaldamiseks antavad haldusaktid, mis on adresseeritud vaid neis nimetatud isikutele.

Institutsiooniline raamistik

Seadusandjad

Põhiseadusega on võim jaotatud föderaalvalitsuse ja liidumaade vahel ning sellest tulenevalt osalevad seadusandlikus menetluses mitmesugused organid. **Rahvusnõukogu** võtab vastu föderaalsete õigusakte, tavaliselt **liidunõukogu** (*Bundesrat* – Austria Parlamendi ülemkoda) osalusel. Rahvusnõukogu 183 liiget valib otse rahvas. Liidunõukogu valivad aga liidumaade maapäevad (*Landtage*). Üldjuhul on liidunõukogul üksnes õigus esitada seaduseelnõu kohta vastuväide.

Liidumaade seadusi võtavad vastu liidumaade maapäevad.

Seadusandlik menetlus

Seaduseelnõusid võivad rahvusnõukogule esitada: rahvusnõukogu liikmed (rahvusnõukogu liikme seaduseelnõu), föderaalvalitsus (valitsuse seaduseelnõu) või liidunõukogu.

Lisaks tuleb rahvusnõukogule arutamiseks esitada seaduse algatamise avaldus, millele on alla kirjutanud vähemalt 100 000 valimisõiguslikku isikut või üks kuuendik kolme liidumaa valimisõiguslikest isikutest.

Tegelikult teeb enamiku **seadusandlike algatusi föderaalvalitsus**. Föderaalvalitsuse seaduseelnõu vastuvõtmiseks on vajalik föderaalvalitsuse (ministrite kabineti) ühehäälneline otsus. Enne kui valitsus asjaomase ministri koostatud eelnõu heaks kiidab, kutsutakse teisi osalisi (nt liidumaad või sidusrühmad) üles märkusi esitama.

Rahvusnõukogu vastuvõetud seaduseelnõu peab heaks kiitma liidunõukogu. (Föderaalsete eelarvete seaduste eelnõusid ei tule liidunõukogule esitada – rahvusnõukogu föderaalne suveräänsus.) Seejärel esitab liidukantsler seaduseelnõu presidendile **kinnitamiseks**.

Rahvusnõukogu võib panna seaduseelnõu **rahvahääletusele**. Rahvahääletust võib nõuda ka rahvusnõukogu liikmete enamus. Sellisel juhul tuleb seaduseelnõule, mille rahvusnõukogu on juba vastu võtnud, saada enne selle kinnitamist heakskiit ka rahvahääletusel. Lisaks tuleb rahvahääletus korraldada iga kord, kui põhiseadust põhjalikult muudetakse.

Põhiseadusega kooskõlas oleva seaduse kinnitab oma allkirjaga liidupresident. **Kinnituseks** on vajalik ka liidukantsleri allkiri.

Pärast liidukantsleri allkirja saamist avaldatakse föderaalne seadus ametlikus väljaandes *Bundesgesetzblatt*. Kui seaduses ei ole teisiti sätestatud (tagasiulatava jõuga või jõustumiskuupäevaga (*vacatio legis*)), **jõustub** see päev pärast ametlikus väljaandes avaldamise päeva ja pärast selle väljaande avaldamist.

Seaduse võib sõnaselgelt kehtetuks tunnistada (ametlik kehtetuks tunnistamine) või võtta vastu uue seaduse, millega reguleeritakse seadusega varem juba reguleeritud valdkonda teisiti ilma varasemat seadust ametlikult kehtetuks tunnistamata (sisuline kehtetuks tunnistamine) (*lex posterior derogat legi priori*). Erinormid on üldnormide suhtes esimuslikud (*lex specialis derogat legi generali*). Seaduse kehtivusaja võib sätestada ka seaduses endas.

Õigusaktide andmebaasid

Austria Vabariigi õigusteabesüsteem (*Rechtsinformationssystem des Bundes*, RIS), mida haldab **digitaal- ja majandusasjade föderaalministeerium**, võimaldab veebipõhist juurdepääsu Austria õigusaktidele.

Kas juurdepääs andmebaasile on tasuta?

Juurdepääs veebisaidile *Rechtsinformationssystem des Bundes* on tasuta.

Sisu lühikirjeldus

Austria Vabariigi õigusteabesüsteem sisaldab järgmist teavet.

Föderaalõigus

Föderaalne seadused (konsolideeritud versioonid)

Austria ametliku väljaande *Bundesgesetzblatt* autentne versioon alates 2004. aastast

Austria ametlik väljaanne 1945–2003

Ametlikud väljaanded (*Reichs-, Staats- ja Bundesgesetzblatt*) 1848–1940

1740.–1848. aasta õigusnormide kogud (välised)

Saksamaa ametlikud väljaanded (*Reichsgesetzblatt*) 1919–1945 (välised)

Seaduseelnõud (*Begutachtungsentwürfe*)

Valitsuse seaduseelnõud (*Regierungsvorlagen*).

Liidumaade õigus

Liidumaade seadused (konsolideeritud versioonid)

Liidumaade autentset ja mitteautentset ametlikud väljaanded (*Landesgesetzblätter*; eri ajavahemikud)

Omavalitsuste õigus – järgmiste liidumaade omavalitsuste valitud õigusnormid:

Kärnten (kõik omavalitsused)

Alam-Austria

Ülem-Austria

Salzburg

Tirol

Viin.

Kohtuotsused

Konstitutsioonikohus (*Verfassungsgerichtshof*)

Austria kõrgeim halduskohus (*Verwaltungsgerichtshof*)

Kõrgeima halduskohtu normide nimekiri (*Normenliste*)

Austria kõrgeima üldkohtu (*Oberster Gerichtshof*), liidumaade kõrgeimate kohtute (*Oberlandsgerichte*), liidumaade kohtute (*Landesgerichte*), esimese astme kohtute (*Bezirksgerichte*) ning kõrgema patendi- ja kaubamärgikoja (*Oberster Patent- und Markensenat*) otsused, samuti rahvusvahelised kohtuotsused

Föderaalne halduskohus (*Bundesverwaltungsgericht*)

Liidumaade halduskohtud (*Landesverwaltungsgerichte*)

Föderaalne maksukohus (*Bundesfinanzgericht*) (väline)

Andmekaitseamet (enne 2014. aastat andmekaitsekomisjon)

Distiplinaarkomisjonid, kõrgem distiplinaarkomisjon, apellatsioonikomisjon (*Disziplinarkommissionen, Disziplinaroberkommission, Berufungskommission*)

Töötajate järelevalveamet (*Personalvertretungsaufsichtsbehörde*) (enne 2014. aastat töötajate järelevalvekomisjon (*Personalvertretungs-Aufsichtskommission*))

Võrdse kohtlemise asjade komisjonid (*Gleichbehandlungskommissionen*) alates 2014. aastast

Võrdse kohtlemise asjade komisjonid (*Gleichbehandlungskommissionen*) alates 2008. aastast (välised)

Sõltumatu finantskoja (*Unabhängiger Finanzsenat*) finantsdokumendid (välised)

Sõltumatute halduskodade (*Unabhängige Verwaltungssenate*) valitud lahendid 1991–2013

Varjupaigakohus (*Asylgerichtshof*) 2008. aasta juulist kuni 2013. aastani

Sõltumatu föderaalne varjupaigakoja (*Unabhängiger Bundesasylsenat*) valitud lahendid 1998. aastast kuni 2008. aasta juuni lõpuni

Keskonnakoja (*Umweltsenat*) valitud lahendid 1994–2013

Föderaalne ringhäälingunõukogu (*Bundeskommunikationssenat*) valitud otsused 2001–2013

Riigihangete kontrollikodade (*Vergabekontrollbehörden*) valitud otsused kuni 2013. aastani

Kõrgeima üld- ja kassatsioonikohtu (*Oberster Gerichts- und Cassationshof*) lahendid tsiviil- ja kriminaalasjades 1885–1897 (välised)

Austria keiserliku kohtu (*Reichsgericht*) otsused 1869–1918 (välised)

Austria halduskohtu (*Verfassungsgerichtshof*) otsused 1919–1979 (välised)

Austria halduskohtu (*Verfassungsgerichtshof*) otsused 1876–1934 (välised)

Muud teadaanded

Majandustegevuse seaduse (*Gewerbeordnung*) kohased käsitöömeistrite ja kutsepädevuse eksamineerimise eeskirjad

Sotsiaalkindlustussüsteemi käsitlevad autentsed ametlikud teadaanded alates 2002. aastast

Tervishoiutaristu kavad (ÖSG, RSG)

Ametlikud veterinaarbulletäänid (OVB) alates 15. septembrist 2004

Üldised ringkirjad (*Erlässe*)

Föderaalministeeriumide ringkirjad

Föderaalne rahandusministri direktiivid ja ringkirjad (välised)

Föderaalne töö-, sotsiaal-, tervise- ja tarbijakaitse ministeeriumi (*Bundesministerium für Arbeit, Soziales, Gesundheit und Konsumentenschutz*) ringkirjad, mis käsitlevad sotsiaalkindlustusküsimusi (välised)

Austria seadused

Mõned Austria seadused on kättesaadavad ka inglise keeles.

Lisateave

Lisateavet võib saada veebisaidilt [Rechtsinformationssystem des Bundes](#).

Viimati uuendatud: 27/02/2020

Käesoleva veebilehe asjaomaseid keeleversioone haldavad asjaomased liikmesriigid. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Euroopa Komisjon ei võta vastutust selles dokumendis sisalduva ega viidatud teabe ega andmete eest. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.